

Utvrđivanje naknade za nekorišćenje vozila

Nemanja Todorović

Magistar ekonomskih nauka, vještak ekonomske struke, interni revizor u JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac i viši asistent na Ekonomskom fakultetu u Istočnom Sarajevu – Pale, Sokolac, Bosna i Hercegovina, nemanja1978@gmail.com

Rezime: U prvom dijelu rada se ukazuje na osnove i suštinu naknade za nekorišćenje vozila, kao realnog problema sa kojim se susreću i sudski vještaci i druge strane. U drugom dijelu je prikazan problem definisanja uticajnih faktora na naknadu za nekorišćenje vozila u periodu trajanja neispravnosti ili otuđenja, odnosno nekorišćenja vozila. Treći dio rada ukazuje na značaj i implikacije pouzdanosti i kvaliteta informacija prezentovanih u modelu obračuna naknade za nekorišćenje vozila, u kom su razmatrani svi elementi troškova koji su od značaja za određivanje visine naknade. Na kraju, u četvrtom dijelu rada, dajemo osvrt na stanje u domenu pouzdanosti i kvaliteta informacija sadržanih u modelu obračuna naknade u našoj praksi.

Ključne riječi: vozilo, naknada, nekorišćenje vozila, fiksni i varijabilni troškovi.

Datum prijema rada: 20. februar 2015.

Datum odobrenja rada: 28. februar 2015.

UVODNE NAPOMENE

Način određivanja visine naknade za nekorišćenje vozila, u slučaju kada je korisnik vozila spriječen da ga koristi, od velikog je značaja kako za same korisnike vozila, tako i za druge strane, bilo da su u pitanju osiguravajuća društva, sudovi i sl. Oštećenje vozila, oduzimanje vozila, lišavanje slobode, povrede ili neki drugi način sprečavanja upotrebe, predstavljaju samo neke od razloga nastalih po osnovu odgovornosti trećeg lica zbog kojih je vlasnik vozila spriječen da koristi svoje vozila. Bez obzira u koje svrhe je vozilo nabavljeno u gore navedenim slučajevima stiže se pravo za nadoknadu štete zbog nemogućnosti korišćenja vozila. Kada govorimo o ovoj naknadi, poznato je da ona nije regulisana zakonskim odredbama, ali je prisutna u sudskoj praksi u vidu naplate odštete – naknade. Takođe, važno je napomenuti da ne postoji jedinstven način utvrđivanja visine naknade ni kod osiguravajućih društava, kod kojih je ovaj problem najprisutniji, već je različit od društva do društva.

Kada govorimo o ovoj pravnoj stvari, u rješenjima se pojavljuju različiti zadaci i to: (1) utvrditi visinu štete zbog nemogućnosti korišćenja vozila, (2) utvrditi visinu izgubljenog zarade u vidu tzv. Auto dana i to shodno normativima koji su važili u vrijeme nastanka predmetne saobraćajne

nezgode, (3) iskazati visinu materijalne štete tj. izgubljene zarade zbog nemogućnosti obavljanja autoprevozničke djelatnosti, (4) utvrditi visinu materijalne štete u vidu izgubljene dobiti, (5) utvrđivanja štete preko izmakle dobiti – zarade zbog nepravilne imobilizacije – oduzimanja putničkog motornog vozila i time onemogućavanja oštećenom da sa istim ostvaruje zaradu i sl.

Iz svega gore navedenog može se konstatovati da se koristi različita terminologija prilikom definisanja zadataka koji se odnosi na isti vid štete nastao prvenstveno iz razloga nemogućnosti korišćenja vozila, te je neophodno usaglasiti kako metode obračuna, tako i standarde izraza. Prvenstveni zadatak ovog rada je da se kroz prikaz dva modela obračuna naknade približe standardi i metodologija utvrđivanja visine naknade, čime bi se sudovima dala osnova za jasno i precizno definisanje zadataka vještacima, a sa druge strane omogućio vještacima da u skladu sa propisima i pravilima struke postupe po istom.

NAKNADA ZA NEKORIŠĆENJE VOZILA - POJAM I ZNAČAJ

Zakon o obligacionim odnosima definiše naknadu kao novčani ekvivalent za štetu odnosno sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile posle prouzrokovanja štete dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja. Ako

¹ Stavovi izneseni u ovom radu su lični stavovi autora i ne moraju sadržavati stavove JPŠ “Šume Republike Srpske” a.d. Sokolac i Ekonomskog fakulteta u Istočnom Sarajevu - Pale

njem vozila i njihove imobilizacije u periodu 24.01.2014. godine do 29.09.2014. godine iznosi ukupno 120.743,60 KM

ZAKLJUČAK

Iako, po našem mišljenju, profesija sudskih vještaka u cjelini u BiH, odnosno u njenim entitetima, kao i njeni članovi kao pojedinci razumiju značaj i implikacije pouzdanosti i kvaliteta informacija sadržanih u nalazima i mišljenjima u čijem sačinjavanju ili verifikaciji učestvuju, prema našim saznanjima, može se konstatovati da sadašnje stanje po pitanju utvrđivanja visine naknade za nemogućnosti korišćenja sopstvenog vozila koje služi za razne namjene nije usaglašeno kako po pitanju metode obračuna, tako ni po standardima izraza.

Kroz ovaj rad prezentovali smo dva modela obračuna naknade za nekorišćenje vozila, od kojih je prvi model jako primjenljiv i u velikoj mjeri tačan, prvenstveno iz razloga sveobuhvatnosti relevantnih elemenata, prevashodno mašinskih elemenata (struktura vozila, tehničke karakteristike i dr), a posebno računovodstvenih elemenata počev od nabavne vrijednosti, preko strukture troškova, pa do elementa dobiti, što predstavlja čvrstu osnovu za utvrđivanje naknade za nekorišćenje vozila. Drugi model se zasniva na praktičnim iskustvima u situacijama kada nije moguće detaljno utvrditi u potpunosti tehničke karakteristike vozila, a posebno doći do računovodstvenih podataka koji će se moći u potpunosti inkorporirati u model obračuna naknade. Iz pomenutih razloga, drugi model obračuna naknade korišćen za vozila prezentovan je kroz praktičan primjer na osnovu realno raspoloživih informacija koje su bile dostupne u momentu utvrđivanja naknade za nekorišćenje vozila.

LITERATURA

- Busarčević, M., Nešić, L., Radomirović, A. (2008). *O veštacima u prekrivičnom i krivičnom postupku*, Zbornik radova „Primjena savremenih metoda i sredstava u suzbijanju kriminaliteta“, Brčko: Internacionalna asocijacija kriminalista.
- European Parliament and of the Council (2009) Directive 2009/33/EC on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles, Official Journal of the European Union, L 120.
- Manojlović, A., Govedarica, M., Momčilović, V., Drenovac, D. (2010). *Naknada za nekorišćenje vozila*, Zlatibor: Savetovanje – saobraćajne nezgode.
- Manojlović, A., Govedarica, M., Kaplanović, S. (2009). *Model za određivanje izgubljene dobiti u periodu trajanja neispravnosti vozila*, Zlatibor: Savetovanje – saobraćajne nezgode.
- Manojlović, A., Govedarica, M. (2009). *Model za utvrđivanje naknade za nekorišćenje vozila*, Beograd: naučno-stručni skup: Ka održivom transportu.
- Posavac, V., Tibor, B. (2006). *Utvrđivanje naknade nastale zbog nemogućnosti korišćenja vozila*, Neum: Međunarodna konferencija, Štete u osiguranju motornih vozila.
- Soković, S. (2007). *Veštačenje kao dokaz u krivičnom postupku*, Kragujevac: Pravni fakultet u Kragujevcu.
- Soković, S. (1997). *Dokazivanje indicijama*, Kragujevac: Jefimija.

Determining the Compensation for not Using Vehicles

Nemanja Todorović

Summary: In the first part of the paper points out the basics and essence of fees for non-use vehicles, as the real problems faced by the expert witnesses and other parties. The second part presents the problem of defining the influencing factors to compensate for the lack of use of the vehicle during the period of malfunction or theft or non-use vehicles. The third part of the paper points to the importance and implications of the reliability and quality of the information presented in the model calculation of fees for non-use of the vehicle in which they discussed all elements of cost that are important for determining the amount of compensation. Finally, in the fourth section of the paper, we review the situation in the field of reliability and quality of information contained in the model of calculating fees in our practice.

Keywords: vehicle, indemnity, non-use of vehicle, fixed and variable costs.